
Co dělá vaše dítě o prázdninách u počítače? Zeptejte se, ochráníte ho před zločinem

---

Víte, co dělá vaše dítě o prázdninách u počítače? Zeptejte se, ochráníte ho před zločinem

„Používání internetu je dnes pro děti běžnou součástí života. Je však třeba s nimi hovořit o tom, co na počítači dělají. Tak lze zabránit tomu, aby se staly obětí kyberšikany nebo sexuálního obtěžování, či aby samy porušily autorský zákon,“ říká Mgr. et Mgr. Kateřina Lukášová, doktorandka na [Právnické fakultě UK](#), která se specializuje na kriminalitu spojenou s využíváním nových médií dětmi. Vedle toho působí jako lektorka v Národním centru bezpečnějšího internetu.

Můžete přiblížit vaše výzkumné téma, kterému se věnujete v rámci svého doktorského studia na Právnické fakultě UK?

Můj výzkum se zabývá kyberkriminalitou a tím, co je s ní spojeno zejména ve vztahu k dětem, ať už se jedná o děti jako pachatele, nebo děti jakožto poškozené. Především jde o sexuální využívání dětí, o dětskou prostituci a pornografii a její šíření, radikalizaci postojů a kyberšikanu. Vývoj internetu a médií, jako jsou mobilní telefony s fotoaparátem, kyberšikaně nahrává a situace tak úplně vybízí k nějakému zneužití, což se také děje a má to na děti hluboké psychické dopady. Bohužel ale nic z toho není předmětem zájmu z právního pohledu tak, jak by zasloužilo.

Jak hodnotíte český právní řád z pohledu neustálého vývoje nových médií? Je na nastalou situaci připraven?

Nedá se říct, že bychom úplně zaspali dobu. Na většinu škodlivých jevů náš současný právní řád aplikovat lze, na některé ale ne.

Nyní se v parlamentu projednává nová skutková podstata trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Bude se týkat jednání, kdy pachatel naváže kontakt s dítětem a následnou komunikací se jej snaží zmanipulovat tak, aby se nechalo sexuálně využít, aby vytvořilo dětskou pornografii a poslalo mu ji, aby se svléklo před webkamerou apod. Když dojde na osobní setkání dítěte s útočníkem, ten se obvykle hájí tím, že neměl v úmyslu dítě pohlavně zneužít či ho zneužít k výrobě dětské pornografie, ale že si s ním chtěl jenom povídat, což samozřejmě není protiprávní, natož pak trestné. V současné době tak množství podobných případů zůstává nepostiženo. V tomto by mohl náš právní řád postoupit trochu dál, což by se mohlo dít třeba právě skutkovou podstatou trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

Stále je také problematický postih kyberšikan. Je těžké rozlišit, kdy už je jednání natolik společensky škodlivé, aby byl na místě postih trestním právem a ne pouze prostřednictvím přestupkového řízení.

Působíte jako lektorka v Národním centru bezpečnějšího internetu. Co radíte rodičům, aby ochránili své děti před možným nebezpečím, které číhá na internetu, nebo aby naopak zabránili svým dětem páchat trestnou činnost prostřednictvím nových médií?

Rodiče by měli sledovat, co děti na internetu dělají, často mají totiž pocit, že dítě jen hraje nějakou počítačovou hru a nedělá nic jiného. Počítač mu pak zakáží v dobré víře, že pro něj dělají to nejlepší. Když si ale k dítěti sednou a zeptají se, proč ho hra baví, zkusí si ji zahrát společně, najdou s dítětem společné téma, které je spojené s internetem. Díky tomu mohou také zjistit, že ve hře má dítě třeba kamarády, které má raději než ty v reálném světě, protože ti v reálném světě se mu začali smát, a proto „utíká“ na internet. Takové dítě potřebuje pomoc.

Pak jsou tu děti, které např. natočí spolužáka nebo učitele mobilem v choulostivé situaci a záznam prakticky ihned umístí na internet, což se může snadno stát impulsem pro kyberšikanu. Při školeních se snažíme upoutat pozornost rodičů např. i na „netiketu“, tedy soubor pravidel slušného chování na internetu, kterými by se měly řídit nejen děti. To znamená nebýt vulgární, neurážet, nenapadat, nezveřejňovat citlivé a osobní údaje ani své, ani dalších osob (včetně fotografií), psát gramaticky správně, i když třeba píšou bez háček a čárek. Co se týče porušování autorských práv, základem je dítě poučit, aby si vstřípilo, že autorský zákon a autorská práva mají být respektována a že pokud např. dává k dispozici nějaký obsah, který je autorsky chráněn, jedná protiprávně.

V jakém věku je dobré začít s dětmi o nástrahách internetu mluvit?

V podstatě téměř od narození. Děti se dnes rodí do digitálního světa, který je pro ně už přirozený. Průzkumy přitom ukazují, že je lepší, když rodič světem internetu dítě provází. Dítě sice bude záhy nejspíš technologicky zdatnější než rodič, ten má ale zase životní zkušenosti a nadhled, které dítěti může předat. Takové dítě pak třeba používá počítač nebo smartphone víc než jeho vrstevník, kterého se snaží rodiče od malička před nástrahami kyberprostoru chránit, zato se ale s nimi naučí lépe pracovat a mnohem snáz si dokáže internetové obsahy vnitřně zpracovat.

Co má udělat rodič, když zjistí, že jeho dítě někdo šikanuje přes internet?

Většina takových útoků probíhá ze strany spolužáků, určitě je proto žádoucí začít hledat řešení se školou, která by měla být vždy zainteresovaná, protože i když šikana probíhá třeba nejdříve prostřednictvím internetu mimo dobu školního vyučování, stejně se dříve nebo později přenesení do reálného světa, do třídy. Čím dříve se škola začne takovým problémem zabývat, tím lépe. Šikana navíc nemá vliv jen na ty, kterých se bezprostředně týká, ale i na ty, kteří jí přihlížejí.

Co když bude mít rodič podezření, že dítě přes internet komunikuje s někým podezřelým, ale zatím se fakticky nic nestalo. Má mu zakázat přístup k internetu?

To pravděpodobně nebude fungovat. Pokud už s takovou osobou navázalo dítě bližší vztah, bude s ní komunikovat přes internet i mimo domov. Může se vyskytnout i takový případ, že dotyčný nějakým způsobem předá dítěti mobilní telefon, aniž by to rodiče vůbec zjistili. Potom je lepší dítě poučit, že ten, kdo sedí na druhé straně, nemusí být tím, za koho se vydává.

Pokud si dítě myslí, že komunikuje s někým, kdo o sobě tvrdí, že je třináctiletý Pepíček, a posílají si vzájemně i fotografie, v takový moment je dobré požádat údajného Pepíčka, ať se vyfotí v neobvyklé pozici nebo s nějakým gestem. Pokud se v tu chvíli začne vymlouvat a fotografii nepošle, nebo ji pošle s velkým zpožděním, je to podezřelé.

Je také důležité dětem vštípit, že když už by měly jít na schůzku s někým, koho znají jenom z internetu, je dobré, aby s nimi šel na schůzku i rodič či jiná dospělá osoba. I kdyby měli dělat, že se neznají a rodič si sedl na druhou stranu kavárny k jinému stolu, aby mohl sledovat, kdo si k jeho dítěti přisedne.

Pokud rodiče mají velké podezření, že se jedná o útočníka, který se s dítětem baví s cílem vylákat z něj dětskou pornografii nebo ho jinak sexuálně využít, určitě by se měli hned obrátit na policii.

Tento typ útočníků mívá v hledáčku množství dětí, potenciálních obětí. Rodiče tak mohou ochránit nejenom svého potomka, ale i děti další.

Pozorujete v této oblasti nějaký problém, o kterém se málo mluví a který se vám jeví jako vážný?

Problém je, že dnes jsou největším zdrojem dětské pornografie děti samy. Natáčejí se, fotí a posílají fotografie bez obav - a mnohdy také zcela bez zábrán - do světa. Proč - to je spíše otázka pro psychologa. Často se tak děje např. za úplatu, za kredit do mobilu...

Problém mají také lidé, kteří se setkali s kyberšikanou. Ať už se jedná o oběti, agresory nebo přihlízející, negativně je to ovlivní do budoucna. To jsou věci, které se právně nedají podchytit, ale je třeba se jimi zabývat. S dětmi dlouhodobě pracovat - měly by si uvědomit, že kyberprostor neznamená automaticky svět bez pravidel.

Kateřina Lukášová vedle [práv](#) absolvovala také bakalářský obor studium humanitní vzdělanosti na [Fakultě humanitních studií UK](#). Poté pokračovala ve studiu sociologie na [Fakultě sociálních věd UK](#). Sama o sobě říká, že se považuje v první řadě za kriminoložku a v rámci oboru tak kombinuje trestní právo, které ji baví, a sociologii, se kterou začínala. Vedle doktorského studia na Právnické fakultě UK působí jako lektorka v Národním centru bezpečnějšího internetu.